

V R T E C.

Izhaja
1. dné
vsacega
meseca
na celoj
póli in
stoji za
vse leto
2 gl.
60 kr.,
za pol
leta 1 gl.
30 kr.
av. vr.

Naroč-
nina se
naprej
plačuje
in poš-
ilja u-
redniš-
tvu v
Lingar-
jevih
ulicah
hiš. št. 1
v Ljub-
ljani.

Časopis s podobami za slovensko mladino.

Štev. 2.

V Ljubljani 1. februarja 1877.

Leto VII.

Skôraj!

„Kdê so cvetlice ljubé?“
V zemlji počivajo, spé;
„Gorka odeja jih krije,
Brani vihárju, ki ríje.

„Kdê-li so ptíciće zdaj?“
V daljni zletéle so kraj,
Kdêr zelenéce so veje;
Tamkaj jih solnéce greje.

„Kam so otroci prešli?“
V sobi so blizu peči;
Često ubožcem se toži
Bridko po ptici in roži.

Ko vzdrámi se svét,
Spomládnje ogrét:

Rodé se cvetlice,
Da hitro glavíce
Na dan pomolé,
Prijazna očesca,
Odpro in peresca,
Ter v zrak zadehté.

In deva premila
Pošilja vabila
Čez morskó raván,
Da ptícić kerdelo
Prípoje veselo
Na kraj nu poznán.

Naproti otroci
Jej širíjo roci,
Vrískáje glasno;
Pozimské iz ječe
Hité hrepeneče
Na polje cvetno.

In solnčnati logi,
Vsi polni v okrogí
Nedolžnih ljudíj
In tíčjega petja
In mladéga cvetja
In rajskih so dníj!

Lujisa Pezjakova.

Otroci, varujte se slabih tovarišij.

Janko je bil jedini sin očeta Borovščaka, bogatega trgovca v mestu P. Nij treba, da bi vam pripovedoval, kako zelo ga je oče ljubil, in kako ga je mati njegovala ter pazila nanj kakor na zenico v lastnem očesu, gledala in varovala ga, da bi niti muha ne padla nanj.

A Janko je bil ljubezni svojih staršev tudi vreden, ne toliko zato, ker je bil njihov jedini otrok, marveč zato, ker je svoje starše imel rad, ker jim je dobro z dobrim povračeval t. j. ker je bil dober in pokoren otrok. Užé majhen deček pazil se je, da ne bi dobrih staršev razžalil bodi si s katero koli rečjo ter jim delal žalosti, ki toliko zanj skrbé. Njegova obleka je bila vedno snažna, lica in roke umite, lasjé lepo počesani, a njegove igrače so bile zmirom v najlepšem redu. Janko je užé s svojim vedénjem kazal, da svoje starše ljubi in spoštuje, ter si je prizadeval, da bi jim delal veselje.

In pozneje, ko je začel hoditi v šolo, tu bi ga še le morali videti, s kako pridnostjo in strpljivostjo se je učil. Njegove naloge, ej — ko bi je bili videli, kako natančno in lepo so bile izdelane! Bile so brez pogréska, čiste, brez vsega madeža, a pisane tako lepó, kakor da bi je bil pisal učitelj sam.

Nikoli nij bilo slišati, da bi se bil Janko s tem ali ónim součencem razprl ali še celó pretepal. Prepirljivih in nespodobnih tovarišev se je skrbno izogibal ter se je ravnal vselej po pametnih in omikanih ljudéh. Robotih in surovih otrok nij posnemał. Nij čúdo torej, da ga v šoli nij bilo treba nikoli svariti, a še manj kaznovati. Da vam ob kratkem povem: Janko je bil pravo veselje svojim učiteljem, a dika in ponós svojih staršev.

Tak je bil Janko v ljudskih šolah, a tak je bil tudi na gimnaziji (latinskih šolah), katero je v domačem mestu obiskoval.

Znabiti, da bi bil Janko večkrat zašél s pravega pota, ali oče so ga znali vedno z lepimi opomini in mati z blagimi in dobrimi nauki pridržati na potu kreposti in vseh lepih čednosti. Posebno oče so ga znali lepo podučevati in opominjevati, kakošne prijatelje naj si izbira in kako skrbno naj gleda, s kom se druží, ker ravno slabi prijatelji in tovariši so najhujše zló za nedolžnega mladeniča. Večkrat so mu rekli: „kdor se smole dotakne, osmóli se“ in „slaba tovarišija je nedolžnosti morija.“ In res je bilo vse lepo in dobro, dokler je bil Janko še doma pod varstvom svojih skrbnih staršev, a prišel je tudi za njega čas — ko dovrši latinske šole — da se mu je treba ločiti od preljubih staršev in se podati v tuj svet, da ondu nadaljuje svoje nauke in se pripravi za svoj prihodnji stan.

Janko si je izbral odvetniški stan in zato je moral po očetovej želji na Dunaj, da se ondu učí pravoznanstva. A na Dunaj so ga oče zato dali, ker so si mislili, to je veliko in lepo mesto, tu se more človek mnogo koristnega naučiti, mnogo lepega videti, in najbolj za svoj prihodnji stan izobraziti.

Čas pride in Janku se je treba posloviti od staršev. Voz ga čaka užé zunaj pred hišo, da ga popelje do železnice. Mati, vsa v solzah, objema ga in poljubljuje, a oče, predno mu dadó zadnji poljubek, poprimejo z žalostnim in resnim glasom besedo ter mu rekó:

„Preljubi sin! Zdaj otideš iz domačega kraja v tuj kraj, kjer te ne čakajo ne oče ne mati, ne brat ne prijatelji, da bi ti svetovali, kadar ti je

svetovanja treba, in ti pomagali, kadar si pomoči potreben. Poslušaj torej moj svèt in globoko si zapiši v srce moje besede, ki sem ti jih v tvoj dušni in telesni prid užé večkrat dal, a najbolj to, kar ti danes pri tvojem slovesu iz domače hiše na srce pokladam. Bodi previden pri izbiranji ljudi, s katerimi želiš občevati, a posebno se pazi, koga si izbereš v prijatelja in zvestega tovariša. Pri tem izbiranji se posebno varuj prilizovalcev, ker oni ti ne bodo nikoli pravi prijatelji. Prilizovalcev ne smeš poslušati, ako hočeš biti srečen. Za prijatelja si izbiraj vselej boljšega človeka od sebe in tacega, ki je vedno pripravljen, da ti pred oči stavi tvoje pregreške; tako boš s prijateljem vred v dobrem bolj in bolj napredoval in ravno to je pravi namén zvestega prijateljstva. Izogibaj se hudobnih tovarišij kakor samega pekla. „Občuj vedno le s plemenitimi ljudmi, in tudi ti se poplemenitiš; ako pa živiš z volkovi, zavijal bodeš tudi sam po volčje“, pravi neka domača prislovica, ki je tudi resnična. Te moje besede naj ti bodo vedno na pameti, pa boš gotovo srečen. In zdaj idi z Bogom, ljubi moj Janko, Bog in njegov angelj naj te vodi!“

In tako je otišel Janko z žalostnim srcem in solznimi očmi iz očetove hiše; dolgo so gledali žalostni starši za njim.

* * *

Janko je na Dunaji. Zdelo se mu je, kakor da bi se bil prerodil v novo življenje. Tu je vse drugače kakor doma v njegovem ródnem kraju. Velike in lepe hiše, množica in različnost prebivalcev, živahno gibanje ljudi, različna razveseljevanja, vse to ga je zelo zanimalo, vse to je gledal in občendoval s pozornim očesom, a vendar je Janko pri vsem tem ostal dober mladenič in knjige so mu bile še vedno najboljše prijateljice.

Tako je trajalo nekaj časa. A kmalu se je naveličal lepote in krasote velikanskega mesta, čutil se je osamljenega in se je dolgočasil. Da bi se izognil dolgočasnemu življenju, začel je zahajati v gledališča,

ako bi le ne bil pri tem pozabil lepih očetovih nauk. Tovariši, ki so ž njim občevali, zapazili so kmalu, da ima Janko bogate starše, zatorej so se ga prijeli in rekel bi skoraj trgali za njegovo prijateljstvo. Vsak si je prizadeval, da mu pokaže svoje prijaznost in ljubeznjivost.

gostilnice in druga javna razveseljevanja, katerih je na Dunaji brezštevilna. To je bilo našemu Janku lahko ker je imel bogate starše. A naj bi bil užé delal po svojej volji in sradoval svoje ga mladega življenja,

Janku je to zelo dopalo, in ker je bil še neizkušen mladenič, mislil si je, da je vse to suho zlató, in da je v družbi najboljših prijateljev. Zatorej jih je rad poslušal in jim storil vse, kar so mu rekli. Hudobni tovariši so ga vabili zdaj sem zdaj tjà in so ga nagovarjali zdaj na to, zdaj na óno, a ubogi Janko je moral vedno le dajati in trošiti. Po gostilnicah se je dan in noč dobro jedlo in pilo, a vse to na Jankov račun. Nij čudo potem, da je Janko vrgel knjige v kot in vsak dan bolj zanemarjal šolo. Vesela družba in zabava mu je bila vedno na pameti.

Oče so bili iz začetka tiho; pozneje so ga vendar začeli opominjevati in popraševati, čemu da mu je treba vedno toliko denarjev, a vzkратiti mu ipak niso mogli ničesar. Tako je minulo leto. Janka o šolskih počitnicah nij bilo domóv. To se je dobremu očetu za malo zdelo. A našel se je tudi prijatelj, ki je očetu povedal, kako stoji z njegovim sinom Jankom.

Zdaj je bilo očetu zadosti. V prvem hipu sklenejo sami po njega iti in ga domóv pripeljati. Ali mati so ga začeli tolažiti rekoč, da z Jankom znabiti vendar nij tako hudo, kakor si on misli, in če bi bil Janko tudi kaj hudega storil, dober otrok je bil vendar zmirom in se utegne poboljšati, ako mu oče svarilno pismo napiše.

To je očeta nekoliko potolažilo, sedejo za mizo in pišejo Janku naslednji list :

„Preljubi moj sin!

Kakor se mi dozdeva, — a prav za prav sem tega tudi prepričan — zgrešil si pravi pot in nijsi več tist Janko, kakor si bil nekdej. Ti si se pokvaril. A temu je vzrok to, ker si pozabil moje dobre nauke in opomine. Na prošnjo tvoje ljube matere te zdaj še zadnjikrat opominjam, da se poboljšaš in popraviš svoje zanikarno življenje. Pošljem ti tudi denarje, katerih si me prosil. Ako se pa še zdaj ne poboljšaš, primoran bodem s teboj vse drugače ravnati. Z Bogom!

Tvoj oče

Ivan Borovščák.“

Janko prejemši očetov list, prebere ga popolnoma hladnokrvno, in — čujte otroci, kam ne pripelje človeka slaba tovarišija — sede in namesto da bi se bil očetu zahvalil za njegove dobrote in mu obljubil poboljšati se, napiše mu ta-le odgovor:

„Ljubi oče!

Meni se dozdeva, da vam nij toliko do tega, ali sem jaz na pravem ali na krivem potu, marveč da vam je le žal vaših denarjev, ki je izdajate za mene. — Kar se mojega življenja tiče, mislim, da sem užé toliko pameten, da tudi brez vaših opominov vem, kako mi je treba živeti.

Naposled vam še toliko povem, ako niste mislili za mene denarjev trošiti, niste se tudi nikoli brigali, da se kaj prida izučim.

Vaš sin

Janko.“

Lehko si mislite otroci, kako je bilo očetu pri sreci, ko je to pismo prebral. In kako je bilo ubogej materi, ko jej oče podá pismo z besedami: „evo ti tvojega dobrega in pokornega otroka Janka!“

„In kaj nameravaš zdaj storiti“ reče s solzami v očeh uboga mati.

„Pisati mu hočem — odgovori oče — da se takój spravi domóv, ali pa da se več ne imenuje mojega sina. Jaz mu ne dam nobene podpore več.“

Tako je tudi bilo. Ali Janko ne gré domóv, marveč tudi dalje še živi v družbi svojih hudobnih továrišev, zapravlja denarje in dela dolgove na očetov račun.

Preteklo je nekaj časa, da ne dobí od očeta nobenega glasú in tudi nobenih denarjev. Kar je imel, to je užé vse zapravlil. A kaj mu je storiti zdaj? Delal je dolgove na dolgove, dokler se tako ne zadolží, da mu nij več nihče hotel na upanje dajati. Od vseh strani so ga začeli upniki nadlegovati.

Zdaj se še le spomni, da ima prijatelje, katerim je on tolikokrat pomagal. Ti zdaj tudi tebi pomorejo iz zadrege, misli si, ter gré, da jih prosí pomoči. Ali kako hudo se je varal. Vsak se izgovarja kakor najbolje more in zná, in nihče mu ne pomore iz njegove nesreče. Kolikor bolj so slišali njegovi prijatelji, v kakih neugodnih okolnostih je Janko, toliko bolj so se ga izogibali in ga prepuščali njegovej žalostnej osodi. Za nekaj dni je bil Janko od vseh tako zapuščen, kakor takrat, ko je prišel prvič na Dunaj.

Zdaj se mu naredí luč pred očmi ter se spomni očetovih besed: „pazi se, koga si izbereš za prijatelja.“ Spomnil se je vseh lepih naukov očetovih, ter je spoznal, da so oče prav imeli, ko so ga svarili pred slabo tovarišijo, ali zdaj je bilo užé vse prepozno.

„Toliko denarjev sem po nepotrebnem zapravlil — rekel je sam v sebi — razžalil sem dobrega očeta in dobro mater, in kar je še najhuje, izgubil sem v dveh letih toliko zlattega časa, katerega bi bil lahko obrnil v svoj dušni in telesni prid. Poleg vsega tega sem si še pokvaril zdravje in si prikrajšal življenje vsaj za nekoliko let. To so

nasledki moje lehkomišljenosti in nepokorščine od ljubih staršev.“

„A kaj naj storim zdaj?“ tako je vprašal samega sebe. „Nij drugače, nego da grem domóv k očetu; on je dober, na kolenih ga hočem prositi, da mi odpustí, ter upam, da se me usmili.“

To se je tudi zgodilo. Brez denarjev, trpeč na potu žejo in lakoto, ves raztrgan in umazan, pride za nekoliko dni domóv v svoje ródno mesto.

Bila je noč in tako temá, da človek nij videl niti prsta pred očmi. Janko je užé stal zunaj pred hišo. Srcé v prsih mu je tolklo, kakor da bi mu hotelo razpočíti od žalosti in sramote.

Še stoji nekaj časa pred hišo premišljajoč, kako bi pred razžaljene starše stopil, kar se mu najedenkrat zabliska pred očmi in prikaže se mu

velika svetloba. Ko bolj pogleda v svetlobo, vidi dva človeka, katerih prvi naravnost proti njemu stopa, veliko gorečo baklo v roki držeč. Ko se človeka približata toliko, da so si drug drugemu mogli pogledati v lice, pade Janko na kolena ter zavpije: „oče, odpustite, ako morete svojemu nevrednemu sinu Janku!“

Bil je to res Jankov oče, ki se je užé pozno po noči s svojim trgovskim pomočnikom vrnil iz nograda domov.

„Vse ti bodi odpuščeno, ljubi moj sin“ rečejo oče — „ako ti le odpusti mati, katera največ zaradi tebe leži na smrtnej postelji.“

„O jaz nesrečnež!“ zavpije Janko ter hití z očetom v hišo.

In res je njegova mati ležala nevarno bolna v postelji, ker je preveč žalovala po izgubljenem sinu. Ali zdaj, ko ga zopet ugleda, zdaj, ko ga ima zopet v svojem naročji, zdelo se jej je, kakor bi se jej težek kamen odvalil s srca in tudi ona se je začela po malem okrepčavati, dokler naposled popolnem ne ozdravi.

In Janko? Janko je zdaj najboljši in najpokórnejši sin, kakoršnega si človek le misliti more, a to ne več na Dunaji, nego doma pri ljubih starših, kjer se je poprijel očetove trgovine. Nikoli ga nij bilo več videti v hudobnih tovarišijah; a nad vrata svoje prodajalnice je dal zapisati z zlatimi črkami:

„Živi samo z dobrimi, plemenítimi ljudmi, da bodeš tudi ti dober in plemenit.“

Š. Kapetanič.

Očetov blagoslov.

Živel je nekdam na Kranjskem v majhnej vási, debelo uro hoda od mesta M., pri ljudeh v okolici občé spoštovan črevljar, Andrej po imenu, ki si je s krpanjem črevljev nekoliko premoženja pridobil. To mu je bilo toliko laže, ker je bil jedini črevljar v ondotnej okolici, ki je znal vsacemu črevlje tako po godu narediti, da so se nog prijeli kakor bi bili na nje vlti. Njegova žena, tudi pridna gospodinja, šla je včasí v bližnji grad na dnino, pa je tudi ženam in dekletom v okolici prala peče in kmetskim mladeničem prazniške srajce, ter si s tem zaslužila toliko denarja, da nij bilo treba možu niti za sol niti za njeno obleko skrbeti; samo za praznike jej je kupil na bližnjem sejmu kak robec ali krilo. Nij tedaj čudo, da si je Andrej pri tej varčnosti in delavnosti kmalu kupil toliko posestva, da je mogel rediti čvetero živinčet. Pri domačem delu sta mu pomagala sinova France in Janez. Prvi se je poprijel očetovega rokodelstva ter je očetu pridno pomagal krpati črevlje; a starejši sin Janez je z materjo oskrboval živino in opravljal druga poljska dela. To se zna, kadar je bilo mnogo dela na polji, da sta jima pomagala tudi oče in France, ako nij bilo preveč črevljarskega dela.

A kmalu je zadela pridno družino velika nesreča, katero je posebno oče Andrej hudo občutil. Dobra in skrbna žena mu je hudo zbolela, ter po kratkej bolezní umrla. Ko je v bližnjí farnej cerkvi zapel mertvaški zvon, brž se je raznesla po vási žalostna novica, da je Andrejeva žena umrla. „Bog jej daj večni mir in pokoj,“ vzdihnila je marsikatera kmetica po dobri Andrejevej ženi in marsikdo je rekel: „veliko podporo je zdaj ubogi Andrej iz-

gubil, ki jo bode pogrešal do groba; drugič ženiti se mu ne kaže, ker je že prileten in sinova sta tudi že odrasla.“ Po pogrebu je rekel oče sinovoma: „izgubila sta zdaj največji zaklad na zemlji, predobro in skrbno mater. Jaz vedno bolehen, vama ne bodem mogel več mnogo pridobiti, če ne bodeta sama varéna in delavna. Franceta pri teh besedah solze obljujejo, in da-si sam tolažbe potreben, tolaži očeta, obljubovaje mu pomagati kolikor bode mogel in znal. A Janez, sicer dober in priden mladenič, nepremišljeno reče: „čimu bi toliko žalovali in tarnali, saj bomo tudi mi jedenkrat umrli; res je, da bi rajše izgubil Bog zna kaj, nego preljubo mater, ali zdaj ko so že tam v večnosti, ne pomaga mi nič, ako žalujem.“ Nato mu odgovori France: „ti si res zeló trdega srca, pomisli le izgubo, ki je naju zadela. Kam se bodeva podala, če nama še oče umrjó? Povem ti, da dolgo jih ne bodeva imela, ker materina smrt jih bo še bolj potlačila in šli bodo kmalu za materjo v črni grob.“ Janez nekoliko poparjen pri teh besedah, vendar naposled odgovori: „saj je svet velik, pojdem pa s trebuhom za kruhom.“ — Sosedo v vasi so žalovale po pridnej perici, črevljarjevi ženi; a kmalu so jo tudi pozabile, ker je neka druga žena prevzela perilo. Ko so se bližali božični prazniki, imela sta oče in France toliko dela, da še jesti in spati nista utegnila. Vedno sedenje pri težavnem črevljarskem delu in nepozabljiva smrt dobre žene sta bila vzrok, da je oče od dne do dne bolj hiral in primoran bil kopito popustiti ter se v posteljo vleči. France, starejši sin, streže bolnemu očetu ter dela po noči in po dnevu, a pri najboljšej volji vendar ne more očetovega stanja izboljšati. Zdaj pošlje po zdravnika. Zdravnik pride, prime bolnika za žilo ter z glavo majaje reče: „ta bolezen je že zastarana in zna še dolgo trajati.“ Ko Janez te zdravnikove besede sliši, reče sam v sebi: „zdaj bo pa bolezen pobrala, kar smo si s težavo prihranili.“ Ko vidi necega dne očeta čvrstjšega, pristopi k postelji ter reče: „oče vidim, da ste od dne do dne slabejši; ali bi ne bilo prav, ko bi naredili oporoko, da bi ne bilo po vašej smrti takih hotatij, kakoršne so bile pri sosedu V. zaradi dedšine. A Janez nij silil očeta oporoke delati iz tega namena, da bi se znabiti bal razprtij s svojim bratom, nego zaradi tega, ker se je bal, da bi premoženje z očetom ne umrlo, ter bi potem ne imel kaj podedovati. Oče ga ubogajo, pokličejo postavne možé ter volijo Francetu vse imetje s to pogodbo, da mora Janezu, kadar izpolni štiri in dvajseto leto, izplačati 200 gld. Po storjeni oporoki reče Janez svojemu bratu Francetu: „ako mi takój izplačaš dedšino, rad ti pustim 50 gl.“ France je zadovoljen s tem ter takój odšteje Janezu 150 gl., s katerimi se mlajši brat podá na ptuje, da ondu svojo srečo poskusi. Tako ostane zdaj France sam doma pri bolnem očetu, katerega že nij bilo družega nego kost in koža. To se zna, da pri postrežbi nij mogel ničesar zaslužiti; zato je bil primoran živino prodajati iz hleva, ako je hotel plačati zdravnika. Dolga bolezen je pobrala vse Francetovo premoženje in naposled, ko je tudi že na hišo nakladal dolg, izpredvideli so oče, da se jim bliža zadnja ura. Pokličejo torej sina Franceta k sebi ter mu z ginjenim srcem podelé svoj blagoslov, rekoč: „Bog ti naj obilo povrne tvoj trud, in plačilo, katero je v četrtej zapovedi obljubil vsem dobrim otrokom, naj se ti izpolni.“ Po teh besedah kmalu mirno v gospodu zaspé. France je dobrega očeta lepo in spodobno pokopal. Po očetovej smrti je zopet začel pridno delati in kmalu si je toliko

zaslužil, da je poplačal dolgove in si ohranil posestvo. Njegov brat Janez je pa na tujem popolnoma obožal ter je spoznal, da je resnica, kar pravi prigovor: „če človek dalje gre, dalje mu kažejo.“ Ves razstrgan je prišel domov k svojemu bratu Francetu, kateri ga je posvarivši za nespodobno obnašanje o očetovej bolezni z veseljem sprejel v svojo hišo. Mirno in zadovoljno sta skupaj živela ter si veliko premoženje pridobila. Povsod je bil očiten blagoslov očetov, ki ga je dal na smrtnej postelji dobremu sinu Francetu.

Dragotin T.

Otroci — cvetice.

Otroci so cvetice. Mladost je čas cvetja v človeškem življenju. Otroško srce in um sta cvetova, ki hranita v sebi najslajše nade za čas in večnost. Na otročjem obrazu visé peresca uponosna, katerih življenja vroči poletni čas še nij zatrl.

Otročje življenje je prekrasen vrt, v katerem cvetó prežlahne cvetice: nedolžnost, mir, blagóst, sreča in zadovoljnost. Blagor mu, kdor biva v tem vrtu, kdor sme trgati te cvetke, nositi je na srci, kdor sme okušati sad teh cvetic! In ali nij dete? ki sme bivati v tem vrtu, ki sme spletati iz teh prežlahnih cvetic rajski venec, in si ga posaditi na glavo! Nežne so te cvetice, — občutljivo je otroško bitje! Najmanjši vihar lahko uniči te dragocene cvetice v otročjem srci ter ostrupi njihovo pravo notranje življenje, kakor tudi nežna cvetica upogne svojo glavico pod pretečo silo mrzle, neusmiljene noči in — premíne. Varnega zatišja torej in skrbnega negovanja je treba otroku, ki je izpostavljen vsem viharjem človeškega življenja — kakor skrbni vrtnik slabotne cvetice priveže h količku, da jih ne omaje in ne podré nemili vihar, da jih ne zaduší in ne izpodkoplje nevarno, slabo zélišče.

Otroci hrepené po radosti in razveseljevanji, kakor cvetice po jutranjej rosi in luči izpod nebes.

In ali niso otroci jednako cveticam ljubimci človeka, ki je radostno in skrbno nosi na ljubečih prsih?

A kakó lahko zvení tudi otrok — nič drugače, kakor cvetica, katero požrešna narava s svojo kosó brez čuta poseče. In če leží tak otrok bled, v angeljskej lepoti na mrtvaškem odru, kakor odpadli cvet na zelenem, uponosnem mahu, plava užé njegova duša v svetih nebesih med angeljčki, katere imenuje sv. Ambrož „nebeske cvetice.“

In ali ne vidim okrog sebe otročičev, vse — kakor cvetice, v raznovrstnih barvah in oblikah? Jaz tu ne mislim toliko na podobo in razvitek njihovega telesa ali na vrsto njihovih oblačil, marveč na različnost njihove volje, njihovih zmožnosti in nagónov. In če hočem vsacega po tej raznovrstnosti imenovati, mislim, da je moram zaznamovati z imeni cvetic.

In tako imenujem čistega, nedolžnega otroka, lepo „belo lilijo“ — ponižnega in dobrega, pohlevno „vijolico“ — pobožno dete primerjam „gorečej ljubezni“, — maščevalno „koprivi“, — boječe „trepetliki“ — in tako dalje, dokler nij ves imenik dobrih in slabih lastnosti sestavljen.

A tudi cvetice so otroci. — Le pogledjmo je, kako stokajo in jokajo, kako se smejejo in radujejo, kako se zibljejo in igrajo, kako žalujejo in umirajo — vse najdeš takó, kakor v otroškem življenju.

Slovenske pesmice

za 2 glasova in glasovir.

Zložil

in slovenskeje mladini

posvetil

dr. Benjamin Ipavec.

1. Studenček.

(Bes. A Praprotnikove.)

Allegretto

Vglasbil dr. B. Ipavec.

1. 2. glas

1. Iz-pod
2. Ne za-

Glasovir

mf *p* fine

ska-le, spo-ke ma-le Vir-ček hlad-ni snu-je se. Po do-li-ni in pla-
sta-ne, hi-tro pla-ne, Vsa-ka hi-tro mi-mo nas; In hi-tre-je, še ur-

ska-le, spo-ke ma-le Vir-ček hlad-ni snu-je se. Po do-li-ni in pla-
sta-ne, hi-tro pla-ne, Vsa-ka hi-tro mi-mo nas; In hi-tre-je, še ur-

ni-ni Se raz - li - va, ur-no grè. Po-tok vi - je se in
ne-je U - to - pljá - va se v na - ras. Val-čki vir-ni čas ne-

li-je V svo-jem te-ku ne u-gnan, Po-tok vi-je se in li-je V svojem
mir-ni Mla-dih let po-me-ni - jo. Val-čki vir-ni čas ne-mir-ni Mladih

te-ku ne, u - gnan. In vo - di-ce ko zla-
let po-me-ni - jo. U - re zla-te, de-ček

poco ritard. *mf*

pp *poco ritard.* *mf*

pp *poco ritard.* *mf*

ti-ce Od-šum-lja-jo v svojo stran. In vo-di-ce ko zla-ti-ce Od-šum-za-te, ka-kor val-čki gi-ne-jo. U-re zla-te, de-ček za-te, Ka-kor

lja-jo v svojo stran.
val-čki gi-ne-jo.

2. Vesele počitnice.

(Bes. Iv. Tomšičeve.)

Živo

Vglasbil dr. B. Ipavec.

1. 2. glas

1. Drom tom drom tom drom tom drom tom drom tom Svo-
2. " " " " " " " " " " Do-
3. " " " " " " " " " " Za-

Glasovir

bod-ni zdaj o - tro-ci smo, Te-žav, u-čen-ja ne-ma-mo, kon - ča-la se je
ma le-pósmo brez skrbi. A to sa-mo še ma-lo dni; Ko se pri-ka-že
tó ve-se-li poj-mo zdaj, Do-kler je še po-čit-nic kaj Da skuji-go vsak ve-

šo-la vžé, In to nam vsem hla-di sr-cé, In to nam vsem hla-
svet Mi-hél, Po-či-tek bo-de h kon-cu šél; Po - či - tek bo - de
sel zle-tí U šol-ske po-tlej spet klo-pí; U šol-ske po - tlej

di sr - cé!
h kon-cu šél!
spet klo - pí!

1. in 2. krat 3. krat

1. in 2. krat 3. krat.

p. ritard.

pp

Jutro napóči, cvetice se dvigajo iz rosne posteljice, žarki solnca so je vzbudili in jim hoté odpreti očesca; — cvetice se bridko jokajo in solze padajo na zemljo. To ne traja dolgo, solnčice je sočutno tolaži in jim briše solzice — oči se čistijo — cvetice živo in radostno gledajo okrog sebe iz naročja matere zemlje, kakor da bi hotele vse ljudi objeti v ljubezni in pritisniti same sebe na prsi človeške. In potem se popolnem predramijo, — veselih ličic kažó svoja v novo barvana, lepa oblačilca, druga drugo božajoč. Pihljajoči vetrčki se z njimi igrajo in ljubko pogovarjajo zibajoč in hladeč je s svojimi nežnimi sapicami; a cvetice jemljó v svoje naročje pridne bučelice in na svoje roke pisane metuljčke — — nij li vse to jednako življenju otroka v naročji svoje ljubeče matere o času svete mladosti? — A glej! — tam saméva cvetica, ta je klavrna, kajti bolna je: črv jej gloje koreninice in srcé ter izpodkopava njeno stališče, neprijazni veter jej je bil vdihnil strupenega duhá, ostuden mrčes jo je ranil in njeno mlado življenje ukončal. In zdaj mré ter vidno gine, kakor bled otrok, ki nosi v sreci kal smrti, ter čaka zadnje ure, ki ga osvobodí življenja in trpljenja — — prišel je rešitelj: slana jo je uničila — — in tovarišice hodijo na njen grob žalovat in jokati kakor otroci, dokler jim solznega čela ne obriše blagodejni jutranji žarek. — In ko se mrak razgrinja po gorah in dolinah in se vsa narava vlega k počitku, začnó dremati tudi cvetice, dokler jih ne zaziblje mila pesen kosova v sladko spanje, kakor zaspančka otrok med pevanjem svoje ljube mamice. In nad njimi je razgrnjeno nebó polno zvezdic, ki milo gledajo na zemljo in vlivajo sladek počitek v ude trudnega zemljana ter cveticam vzbujajo prijetne sanje o angeljčkih in duhovih nebeskih; včasi pretrga sanje ponočni metulj, ki priletí na cvet. — Vse tako, kakor otroci! — Tako mine dan za dnevom, noč za nočjó, dokler ne položé vse cvetice, kakor óna sestra, druga za drugo svoje glavice v naročje zemlje, da vstanejo v novejši lepšji pomladi veličastno iz grobov v lepše življenje.

Otroci so torej cvetice — a cvetice so otroci, in ker so to, hočem časoma otrokom kako cvetico podariti, da jo duhajo in si jo ogledujejo, ter poslušajo, kaj jim govóri. Ali opazovati jo morajo prav razumno in tudi misliti nekoliko in čutiti. Kaj — to hočem povedati!

Kmalu pride pomlad s svojim cvetočim licem. Torej pričakujte z veseljem marca in njegovih vijolic!

D. Majarón.

Krištof Šmid.

(Dalje.)

Zgodnja očetova smrt je bila mlademu Krištofčku in vsej družini velika izguba. Deseterim majhenim otrokom je bila novčena (denarna) podpora, katero je mati dobivala, prepíčila, in le z žalostjo so gledali otroci v prihodnost. Na višjo izomiko svojih otrok mati še misliti nij mogla. — Ko je bil Krištof domóv prišel, bila je mati zeló vesela njegovih dobrih spričal, ki jih je bil s soboj prinesel, ali rekla mu je s solzami v očéh: „ljubi Krištof! jaz te ne morem dalje izdrževati in naši prijatelji so tega mnenja, da postaneš pisar. Gospod nadopravnik, pri katerem je služil tvoj pokojni oče, rad te vzame v svojo pisarnico, in tako si bodeš kmalu služil vsakdanjega kruha.“

Krištofa so pri teh odkritosrčnih materinih besedah solze oblike; do navadnega pisarenja nij imel nobenega veselja, čutil je, da je za nekaj višjega poklican, zato je pa tudi hrepenel po višjem izobraženju. Pisal je v Dillingen svojemu najboljšemu prijatelju Brentanu, katerega je med vsemi součenci najbolj ljubil, da nema nobenega upanja dalje izobraževati se, ter ga ne bode več v Dillingen. To svojemu prijatelju sporočivši, izroči svojo osodo popolnoma v voljo božjo ter prosi Boga, naj bi ga On, ki je najboljši oče zapuščenih otrok, vodil in nagibal k dobremu, da doseže to, kar je v njegovo dušno in telesno korist. In glej! božja previdnost je Krištofa za nekaj višjega odločila nego za pisarski stan. Takój s prvo pošto dobi od svojega prijatelja list, v katerem mu ta piše, da naj kmalu pride v Dillingen, ker mu je imeniten gospod pl. Weber obljubil, da ga vzame svojim otrokom za domačega učitelja. Pri njem bode imel prosto stanovanje in dobro hrano, a vrhi tega še pošteno postrežbo. Ta posel ga ne bode niti najmanje zadržaval, da bi ne mogel opravljati svojih dijaških opravil.

Krištof in njegova mati sta se zelo razveselila te novice. Brž zloži svojo robo v zabojček, katerega oddá necemu vozniku potujočemu v Dillingen, a on sam jo mahne peš, da si je bilo užé precej mrzlo.

Plemeniti gospod Weber je Krištofa Šmida prav ljubeznjivo sprejel in mu predstavil svoje otroke, ki mu je bode podučevati. Bila sta dva nade-polna dečka in zala deklica, ki je izroči v varstvo mlademu Krištofu. Gospod Weber mu tudi pové, da bi bil službo domačega učitelja imel dobiti njegov prijatelj Brentano, a ker je ta izvedel žalostne razmere Krištofove, prepustil je njemu to opravilo in ga priporočal gospodu Weberju. Krištof Šmid prevzemši službo domačega učitelja, učil je otroke čitati, pisati in računati, pozneje jih je podučeval tudi v prirodopisji, naravoslovji, zemljepisji, zgodovini, krščanskemu nauku in v risanji tako spretno, da sta bila roditelja popolnoma zadovoljna z njim. A tudi Krištof sam je pridno hodil v šolo ter tako nadaljeval svoje nauke. Ker se po dnevi nij mogel mnogo učiti, učil se je po noči. Večkrat je pozno v noč gorela luč v njegovej sobi.

Dve leti je bil Krištof v hiši skrivnega svetovalca pl. Weberja. Po pretečenih dveh letih se odloči za duhovski stan. Zrêlostno izkušnjo je pre-stal z najboljšim vspehom in takój se je podal v semenišče, kjer so se vzrejevali mladi duhovniki. V semenišči je imel malo ne vse zastonj, kar je bilo njegovej ubogej materi v veliko polajšavo. Tu je našel tudi dobrega prijatelja, ki je na njegove dušne zmožnosti in njegovo prihodnje življenje zelo vplival. Ta toliko sloveči mož, po imenu Janez Miha Sailer, bil je pozneje vladika, o tej priložnosti pa je bil učitelj bogoslovja na vseučilišči v Dillingenu. Lju-bezen tega pobožnega duhovna je bila največja sreča za mladega Krištofa. Mnogo ur je preživel z učenim učiteljem, a to je pozneje naredilo med njima nerazvezljivo prijateljstvo.

Bilo je 1791. leta, ko je Krištof Šmid izvršil svoje duhovske študije in dne 17. avgusta omenjenega leta je bil v mašnika posvečen.

Zapustivši Dillingen, šel je v svoj rojstni kraj. Koliko veselja je občutila njegova dobra, v mnogih stiskah in težavah izkušena mati v ónem trenutji, ko je njen preljubi sin Krištof stopil kot duhoven v ubožno hišico zapuščene vdove, objel jo in jej podelil sveti blagoslov novomašnikov. Radostno so se

tudi njegovi bratje in sestre gnjali okoli njega, pozdravljali ga in mu želeli srečo. Gorke solzice srčnih občutkov in prave pobožnosti do Boga so lesketale v očeh presrečne matere in otrok.

Kmalu potem dobi Krištof Šmid službo duhovnega pomočnika pri nekem bogoljubnem župniku na deželi. V starem farovžu je imel majheno sobico. Miza, dva stola, omara za obleko in postelja — vse iz mehkega lesa — in razpelo, viseče na steni med dvema oknoma z okroglimi šipami, to je bilo vse njegovo pohištvo. A Krištofu Šmidu je bilo to zadosti, ker več si nij želel in s to malenkostjo je bil popolnoma zadovoljen. Zgodaj je vstajal, molil, izobraževal se in pomagal svojemu župniku domače ljudstvo podučevati in je voditi po pravem potu k dobremu pastirju Jezu Kristu. V prostih urah se je kratkočasil z glasovirjem, učil se je tujih jezikov in se je rad sprehajal s svojim gospodom župnikom. Kadar so kmetje videli oba duhovna gospoda na sprehodu prijazno se razgovarjati, rekli so, ker je bil gosp. župnik velike postave a Šmid majhene, „le poglejte Abrahama in Izaka!“

Krištof Šmid je imel za svoja duhovska opravila razven hrane in posrežbe zeló majheno plačo. A vendar, ko si je nekoliko denarja prihranil, zmení ga v zlató ter ga pošlje svojej materi za god v naslednjem pismu:

„Preljuba moja mati!

Vašega godú se vselej veselim. A denašnjega dne hočem še posebno Boga prositi, da Vam stotero povrne vse, kar ste mi dobrega storili, ter mi še mnogo let ohrani tako dobro mater, kakor ste mi Vi. — Tukaj Vam pošljem zlatnik (cekin), katerega sem užé več časa hranil za Vaš god. Ne zavrzite tega malega darú. Kadar bodem več imel, Vam tudi več pošljem. A darilce Vam je porok, da mi je mnogo do tega, da Vas razveselim.

S srčno otroško ljubeznijo

Vaš

hvaležni sin
Krištof.“

Tudi svojim sestričinam je pisal mnogo listov, v katerih jih je opominjal, da bi se pridno učile in imele vedno Boga pred očmi, ker le tak človek, ki se Boga bojí, koristen je človeškej družbi.

(Dalje prihodnjíc.)

Lisica, zajec in petelin.

Živela sta lisica in zajec. Lisica je imela ledéno izbico a zajček lúbovo. Pride krasna spomlad in lisici se izbica raztaje a zajčku ostane po starem. Lisica poprosi zajčka, da bi se v izbi pri njem pogrela, in potem ga izpodí.

Zajček otide po poti in zaplače. Srečajo ga psički: „hev, hev, hev! Zajček! kaj plakaš?“ Zajček odgovori: „počakajte, psički! Kaj bi ne plakal? Imel sem lúbovo izbico, a lisica ledéno. Prosila je k meni, a potlej me je pregnala.“ „Ne plači, zajček!“ reko psi, „mi jo izženemo.“ „Ne, ne izženete je!“ — „Da, hočemo jo!“ Gredo k izbici: „hev, hev, hev! Lisica ven!“ A ona s peči: „ako puhnem dôli, če poskočim ven, razletite se v koscih po stezici!“ Psi se ustrašijo in zbežé. Zajček otide ter plače. Sreča ga medved: „zakaj

plačeš, zajček?" Zajček reče: „Stoj, medved! Kaj bi ne plakal? Imel sem lúbovo izbico a lisica ledéno; izprosi, da pride k meni a potem me izžene.“ — „Ne plakaj, zajček!“ tolaži ga medved, „jaz jo preženeš.“ „Ne izženeš je! Psi so jo izganjali, a niso je izgnali, a ni ti je ne preženeš.“ „Da, hočem jo!“ Gresta h kočici: „pojdi, lisica, ven!“ A ona s peči: „„ako puhnem, če poskočim, leteli bodo kosci po stezici!““ Medved se ustraši in zbeži. Zopet otide zajček in plače. Zdaj ga sreča bik: „kaj plačeš zajček?“ „Ostani, bik! Kako bi ne plakal? Imel sem lúbovo izbico a lisica ledéno; poprosila me je, da sem jo vzel k sebi a potlej me zapodila.“ — „Grem, ter jo izženem.“ „Ne, bik, ne izženeš je! Psi so jo izganjali a ne izgnali, medved izganjal a ne izgnal; ni ti je ne izženeš.“ — „Da, hočem jo!“ Gresta k izbici: „lisica pojdi ven!“ S peči se ona oglasi: „„ako puhnem, če poskočim ven, pojdejo kosci po stezici!““

Bik se prestraši ter uide.

Zopet gre zajček, in gorko, gorko plače. Sreča ga petelin s koso: „krkelilí! Kaj ti je, zajček, kaj plakaš?“ „Stoj, petelin! Kako bi ne plakal? Lúbovo izbico sem imel a lisica ledéno. Poprosila me je, da sem jo vzel k sebi ter me je izgnala.“ — „Nič ne dé; pojdeva ter jo izpodiva.“ „Ne, ne izpodiš je! Psi so jo izganjali — ne izgnali, medved izganjal — ne izgnal, bik izganjal — ne izgnal; ni ti je ne izženeš.“ — „Poglédimo!“ Gresta k izbici: „krkelilí! Nêsem koso na herbtu, da lisico pokosim! Pojdi, lisica, ven!“ A ona slišavši to, ustraši se: „„počakaj, zdaj se oblačim.““ Petelin zopet: „krkelilí! Nêsem koso na herbtu, da lisico pokosim! Pojdi lisica, pojdi ven!“ Ona odgovori: „„kožuh oblačim.““ Petelin v tretje reče: „krkelilí! Nêsem koso na herbtu, da lisico pokosim! Pojdi, lisica, ven!“ Lisica zbeži a on jo mahne s koso ter potem jame z zajčkom složno in prijetno živeti v izbici.

Na pripovedko mi daj naprstek masla.

Vodnik in Stanič.

Predraga slovenska mladina! Meseca svečana vsacega leta praznuje slovenski narod rojstna dneva dveh národnih probuditeljev, dveh národnih pesnikov. — Ti dve zvezdi na našem národnem obnebjí sta Valentin Vodnik in Valentin Stanič.

Ker sta omenjena dva moža globoko vpisana v srce slovenskega národa vredno je, da „Vrtec“ tudi vam nekoliko besedic izpregovori o njiju.

Valentin Vodnik je bil rojen 1758. leta v gorenjej Šiški blizu Ljubljane. Bil je zeló nadarjenega duha in doversivši šesto latinsko šolo v Ljubljani stopil je v red frančiškanov. Pozneje je bil poslan na Dolenjsko in tudi Gorenjsko za dušnega pastirja. 1798. leta je prišel za profesorja na ljubljansko gimnazijo; bil je tudi nekaj časa njen vodja. A za časa francoske vojske 1813. leta je bil odstavljen in godilo se mu je zeló slabo. Z raznimi opravili si je moral kruha služiti. Vodnik je rad slovenske pesni koval, pa tudi mnogo drugih knjig je prišlo od njega na svitlo. Mej knjigami naj omenim samo nemško-slovenski slovar, ki je 1843. l. zagledal beli dan. Valentin Vodnik je umrl 1819. l. v Ljubljani. Ljubil je z dušo in srcem

slovenski narod in mu je bil zvest do smrti. Oroci! imejte ga v vednem spominu. — Drugi mož, katerega rojstni dan praznujemo ta mesec, je Valentin Stanič. Rodil se je 12. svečana 1774. l. v Bodreži pri Kanalu ne daleč od Gorice. Užé deček je kazal poseben talent. Zavoljo tega so ga starši poslali v Gorico v šolo. Ko je dovršil tako imenovane ljudske šole, poslali so ga v Celovec, kjer se je dalj časa šolal. Potlej pride v Solnigrad v ondotno duhovsko semenišče. Leta 1802 je bral prvo sv. mašo in kmalu potem je bil na Banjšicah nad Kanalom za kaplana postavljen. Stanič je je užé dijak rad slovenske pesni pisal, v samotnem kraju na Banjšicah je pa še več časa v ta namen upotreboval ter za tedanje dōbo posebno pesniško zmožnost pokazal. *Kot duhovni pastir je bil tudi zajedno šolski učitelj in otroci so ga zeló radi imeli.* Ker je bil tudi pevec učil jih je tudi lepih pesni, katere še dandanes ondotni ljudje prepevajo. Na Banjšicah ostane Stanič v vednem spominu. Znal je tudi mizarstvo rokodelstvo in za ondotno šolo si je sam klopí napravil. Tudi tiskarnico si je napravil in je knjige tiskal. — *Pozneje je prišel za vikarja v Ročinj nad Kanalom, zadnje dni v Gorico za korarja.* V Ročinji je bil on národni učitelj v pravem pomenu besede. On je tamošnje šolo ustanovil. Kar je Stanič vse pisal in delal, ne more se tako lahko naštetí.

V Gorici je bil imenovan za šolskega nadzornika in v tem času je ustanovil 1842. l. goriško gluhonemnico — a 1845 l. družbo proti terpinčenju žival.

Otroci, imejte Vodnika in Staniča v vednem spominu ter ju pospnemajte v njiju rodoljubji in delovanji za svojo domovino.

A. I. Mowirski.

Sovražnik drevju.

Zima je. Sneg je zapál ter pokríl travnike in vse poljske rastline. Kaj naj ubogi zajec počnè, ko ga muči kruti glad. Pogum veljá! bliža se vrtom, izpodleze plote in išče, kde bi bilo kaj vgrizniti. In glej! tu stojí drevo in poleg njega gol grm s popki na vejicah, iz katerih bi vzrastle s pomladi nove mladike. Naš zajec je našel, kar je iskal; s slastjó okuša mlade odrastke, in ako še nij sit, ogrizuje tudi drevesno skorjo. Nič mu nij mari, da človeku s tem veliko kvare (škode) dela na drevji, njemu je le na tem, da se nasíti. A to hudobijo dela zajec le po noči, kakor bi vedel, da ne dela prav, in da bi mu tega človek po dnevi, kadar ne spi, níkdar ne dovolil. Po letu škoduje zajec zelju; zatorej se ne sme dopustiti, da bi se zajci preveč pomnožili. Zato jih tudi vsako leto na jesen mnogo postrelé.

Živali škodijo drevescem zaradi gláda, a dobé se tudi taki zlobni ljudje, ki delajo to iz hudobne volje, samo zaradi tega, da bi naredili kvaro; taki ljudje so gotovo velike kazni vredni in za starih časov so jim tudi za tako hudobno ravnanje roke odsekávali, ako so je dobili pri škodi.

Priródepisno - natoroznansko polje.

Č u k.

Č u k (*Steinkauz*, *Strix noctua*) je živahna in šegava sova. Če ga mladega vzameš iz gnezda, kmalu se sprijazni s človekom, krotek je in te razveseljuje s svojim smešnim ponašanjem. Tičarji ga radi jemljó na lov, ker jim mnogo ptičev privabi. Čuk stanuje najrajše blizu ljudi, po vrtilih s starim ovočnim drevjem zasajenih, pod strehami, v zidnih luknjah in na cerkvah. Po noči, posebno v mraku in pred jutranjo zárijo loví netopirje, hrošče, manjše ptice, posebno pa miši. Čuk letéč ne plava mirno kakor druge sove, temuč poganja se kakor žolna ali udeb (smrdokavra). Po noči rad seda blizu raz-

svetljenih oken in čuka s preletečim glasom, ki se v tihej noči daleč čuje. Ako je mirna noč in lepa mesečina, takrat čuk neprestano dela ter leta do ranega jutra. V takej mirnej in jasnej noči obletí vse obližnje kraje, ter mora v vsak kot svoj nos vtekniti. Čuk je zeló rado-vedna ptica.

kovo trkanje in petje smrt poméni. Ako je bolnik v hiši in pride čuk pod okno ter zapoje svojo žalostno pesen, nihče drugi nij potlej kriv, ako bolnik umrje, nego ubogi čuk, ki je zapel pod oknom. In tako je čuk zaradi svojega žalostnega glasú prav po nedolžnem razvpit kakor mrtvaška ptica. Marsikaterega neumneža mrzel pot oblije, ko ga sliši v tihej noči čukati; bedak ugiblje sem ter tjá, komu bi utegnila veljati čukova pesen.

Meseca aprila ali maja začne samica jajca nesti. V tem času je čuk zeló nemiren, kričí in dere se užé po dnevi. Gnezda sí ne zida. Izbere si namreč primerno votlino v kakem starem zidovji, pečevji ali pa v votlem drevesu. V to votlino iznese samica 4 do 7 jajec na gola tla. Štirnajst do šest-

Najrajše obletáva kočé samotnih lovecev in popotnikov ter je nadzoruje in čuva kakor kak strážnik.

Kadar prileti na hišo, v katerej še luč gorí, takój je pri oknu in potrka s kljunom na šipe. Zaradi tega ugibljejo babjeverni ljudjé različne čudne stvari o njem. Pravijo, da ču-

najst dni sedi tako potrpežljivo na jajcih, da jo z gnezda komaj prepodiš. Ako prideš mirno do gnezda, lahko ga z roko pogladiš, tudi jajce lahko izpod nje vzameš, a ona se niti ne gane. Mladiče hrani z miši in ličinkami.

Čuka štejemo med najmanjše sove. Rep in peroti ima kratki. Zgoraj je sivo rujavkast z belimi lisami opisan, po trebuhu je umazano bel in po dolgem rujavo progast. Oko ima lepo rumeno, kljun umazano rumenkast.

Njegov glas je: bu — bu! ali: kev — kev! ali pa: kovik, kovik!

Vse sove, razven velike uharice, so nam koristne ptice, ker se hranijo ob miših in ponočnih žužkih. Sova srednje velikosti potrebuje čez leto in dan 2000 do 3000 miši; ako jih toliko ne najde, lovi žužke in tudi gosenice rada pobira.

„Vrtčev“ knjigonoša.

Rodoljubnej slovenske mladini v spoméno.

Z duhom napredujemo samo takrat, ako mnogo čitamo (beremo). Čitajóč učimo se, a da nemamo knjig, ne bi znali ničesar, ker vse, kar znamo, to znamo le iz knjig.

Mladina treba da napreduje tudi z duhom, — to je, ona mora čitati. A kaj naj čita naša slovenska mladina? Ona treba da čita samo taka dela, katera jej njeni učitelji in drugi njeni prijatelji priporočajo kot dobra in koristna. Najpred je treba da čita naša domača, slovenska dela, potem dela sosédnjih po jeziku jej sorodnih narodov, in potlej tudi druga dela. Naše bodi nam vedno najbližje, najsvetejše!

A odkod naj dobiva naša mladina novce (denarje) za tolike knjige? vprašal me bode ta ali óni. Evo odgovora: Res je, da naša mladina nema zmirom novcev, a res je tudi to, da jih včasí tudi ima. In kaj potlej mnogi otroci storé z novci, ki je imajo? O tem nečem, da govorim. Poznal sem otroka, ki si je v svojej ranej mladosti napravil hranilno puščico (šparovček). Na puščico je zapisal: „za mojo knjižnico.“ Vsak krajcar, ki ga je prejel od očeta, matere, strijca, tete ali bodi si od kogar koli, djal je v puščico. Tujim ljudém, ki so dohajali v hišo, dopadla se je ta misel ukaželjnega dečka, in tako je večkrat padla kaka srebrna desetica, dá — še celó dvajsetica v novčno nabirko mladega rodoljuba. O določenem času se je puščica odprla. Za vse nabrane novce kupil si je deček takój dobrih domačih knjig, to se zná po priporočilu gospoda učitelja. Deček se je tresel od veselja, ko je po pošti prejel zveženj novih in lepih knjig. Za malo časa je narasla dečku vrlo lepa zbirka domačih knjig. Vse je spoštovalo tega dobrega in ukaželjnega otroka. Danes je ta deček od učenjakov spoštovan, izobražen in zeló priljubljen gospod.

A jaz ne morem družega, nego da rečem: „otroci, idite in storite tudi vi tako!

„Vrtčev“ vam bode pod naslovom „Knjigonoše“ redoma obznanil vsako na novo izdano slovensko knjigo, katero smete čitati v svojo korist in izobraževanje, ter vam bode obznanil tudi ceno vsake knjige, da si jo s prvo priložnostjo lahko kupite in denete k drugim knjigam v svojo knjižnico.

Evo vam danes samo jedno tako knjigo :

Ant. Mart. Slomška zbrani spisi. Prva knjiga: Pesmi. Zbral, uredil in izdal Mih. Lendovšek. Cena knjigi je pri vseh slovenskih bukvarjih trdovezavnemu iztisku 1 glđ., mehkovezavnemu 90 kr., a pri izdatelju (Mih. Lendovšku, katehetu v Ptuj [Pettau]) se dobivajo vezane po 80 kr., broširane po 70 kr. Knjiga obsega na 256 straneh 135 mičnih Slomškovih pesmic. — O tej knjigi ne moremo družega, nego da jo živo priporočamo naši slovenski mladini. Vsak si jo naj kupi in dene v knjižnico med druge svoje knjige. Kaj je bil pokojni Slomšek slovenski mladini, to vam je povedal „Vrtec“ 1875. leta na 113. strani, kjer vam je prinesel tudi njegovo podobo. Tudi zgoraj omenjena knjiga ima spredaj prelepo podobo vašega pokojnega prijatelja Slomška. Otroci, ne zamudite si kupiti te prelepe knjige! T.

Razne stvari.

Zabavna naloga.

(Priobeli Robič Šmklavčki.)

Postavite pismena (črke) iz besede „Vrtec“ na spodaj stoječe pike takó, da se bodé beseda „Vrtec“ dva krat čitala:

.

(Rešitev in imena rešilcev v priloženem listu.)

Rešitev narodnih uganek, računske naloge in rebusov v I. „Vrtčevem“ listu.

Odgonetke narodnih uganek:

1. Ajdovo zrno na mlinskem kamnu;
 2. Pleša; 3. Na ušesa; 4. Pajek; 5. Zato, ker sedeti ne zna; 6. Hitro; 7. Mošt, ki še le potlej, kadar prekípi, postane vino; 8. Stenj (taht) v sveči.

Rešitev računske naloge:

Primožček je imel iz začetka 92 orehov.

Prav so jo rešili: Gg. M. Robič, pri Sv. Miklavžu nad Ormužem; Marko Kovšca, učitelj v Kropi, Vekoslav Škoda, kolar na Zaplazu; Franc Jerič, črevljár v Podgorji; Karel Pertot, učenec na pripravljavnici na Proseku; Svoimir Šegula, dijak v Ptuj; Mihael Bregar, trg. pomočnik v Zagorji; Jan. Borštnik v B.; brata Škofic v Ljubljani; Dragotin Tomšič, Janez Sušnik in Viktor Česnik, dijaki v Ljubljani. — Antonija Breskvar v Ljubljani; A. K. gospodična v Ljubljani; Marija Borštnik, gospodična v Šmarji na Dolenjskem; Amalija Martelanec, učenka v Barkoli; Amalija in Gabrijela

Nedved v Ljubljani; Marija Lapanje, učenka v Idriji; Milica Kuralt, učenka v Ljubljani; J. Škofic in N. Miklavčič, učenki 6. razreda v Ljubljani.

Rešitev rebusov:

I. Velika noč; II. Dva potepena učenca; III. Miza na podu stoji.

Prav so je rešili: Gg. M. Rant, učitelj v Šturiji; Viktor Česnik, dijak v Ljubljani; Marko Kovšca, učitelj v Kropi in Janez Sušnik, dijak v Ljubljani (vse tri.) Dragotin Tomšič dijak v Ljubljani (I. in II.); brata Škofic v Ljubljani (I. II.); Svoimir Šegula, dijak v Ptuj (I. II.); Fr. Jerič, črevljár v Podgorji (I. II.); — Gospodične: Amalija in Olga Nedved v Ljubljani (vse tri); J. Škofic in N. Miklavčič, učenki 6. razreda v Ljubljani (I. in II.); Amalija Martelanec, učenka v Barkoli (I. in II.); Marička Peđenkova v Gorici (I. in II.); Milica Kuralt, učenka v Ljubljani (I. II.); Marija Tomšič, učenka 4. razreda v Ljubljani (I. in II.); Karlota Nabergoj, učenka na Proseku. (I. II.); Marija Borštnik v Šmarji na Dolenjskem (I.); Viljelmá Franko v Tolminu (I. III.).

LISTNICA. Gosp. M. K. v K.: Nekoliko vaših rebusov priobčimo prihodnjič. — Fr. J. v Š.: Vaše napeve smo dali strokovnjaku v pregled; ako bodo ugodni za natis, prinese je „Vrtec“ pozneje. — D. G. na M.: Besede k vašemu napevu so užé zastarane, treba bi bilo drugega tekata. Napev smo dali strokovnjaku v pregled. — Fr. J.: K računske nalogi nimate pridjal rešitve. Uredništvo treba da zna, kako se naloga reši, predno jo da v natis. — Gosp. Vidic v Št. Pavlu: Ako bode mogoče, prinese letošnji „Vrtec“ tudi kako kratko gledališko igro. Imamo jih užé nekaj pripravljenih. — Svoj. Š. v P.: Vašo nalogo je prinesel „Vrtec“ užé v prejšnjih letnikih. —

Današnjemu listu je priložena muzikalna priloga.

Izdatelj, založnik in urednik Ivan Tomšič. — Tiskala Klein in Kovač (Eger) v Ljubljani.